

Lesson 3: Exercise Pages 70 - 74

Sanskrit to English

1. एकदा⁰ कश्चिद्^{1/1} नृपः^{1/1} सूतं^{2/1} अवदत्^{imperf III/1} वनं^{2/1} मां^{2/1} नय^{imper II/1} सूत^{8/1} इति⁰ ।
Once a king told (his) charioteer, “Charioteer, take me to the forest.”
2. नृपस्य^{6/1} वचनं^{2/1} श्रुत्वा^{ger} सूतः^{1/1} यथा⁰ आज्ञापयति^{pres III/1} देवः^{1/1} इति⁰ उक्त्वा^{ger} शुभान्^{2/+} श्वेतान्^{2/+} अश्वान्^{2/+} रथे^{7/1} अयोजयत्^{imperf III/1} ।
Having heard the king’s words, having said, “As the king commands,” the charioteer harnessed beautiful white horses to the chariot.
3. ततः⁰ सर्वैः^{3/+} आभरणैः^{3/+} समुपेतः^{1/1} महाराजः^{1/1} रथं^{2/1} आरुह्य^{ger} सूतस्य^{6/1} पार्श्वे^{7/1} अतिष्ठत्^{imperf III/1} ।
Then, endowed with all (his) ornaments, having ascended the chariot, the king stood at the side of the charioteer.
4. तदनन्तरं⁰ नगरस्य^{6/1} मध्येन^{3/1} सत्वरं⁰ गत्वा^{ger} वनं^{2/1} अविशत्^{imperf III/1} ।
Thereupon having gone quickly by the middle of the city, he entered the forest.
5. तत्र⁰ न्यग्रोधपादपस्य^{6/1} अधस्तात्⁰ रथं^{2/1} स्थापयित्वा^{ger} सूतः^{1/1} महाराजं^{2/1} अवदत्^{imperf III/1} अत्र⁰ वनं^{1/1} कुत्र⁰ अधुना⁰ देवः^{1/1} गन्तुं^{inf} इच्छति^{pres III/1} इति⁰ ।
There, having stopped the chariot beneath a banyan tree the charioteer told the king, “Here is the forest. Where does the king wish to go now?”
6. तापसानां^{6/+} आश्रमस्य^{6/1} समीपे^{7/1} जलाशयं^{2/1} गन्तुं^{inf} इच्छामि^{pres I/1} इति⁰ नृपः^{1/1} सूतं^{2/1} प्रत्यवदत्^{imperf III/1} ।
“I wish to go to the lake in the vicinity of the hermitage of the ascetics,” the king replied to the charioteer.
7. तथा⁰ इति⁰ उक्त्वा^{ger} सूतः^{1/1} जलाशयं^{2/1} रथं^{2/1} अवहत्^{imperf III/1} ।
Having said, “So (be it),” the charioteer drew the chariot to the lake.
8. जलाशयं^{2/1} आगम्य^{ger} महाराजः^{1/1} अतीव⁰ संतुष्टः^{1/1} अभवत्^{imperf III/1} ।
Having come to the lake, the king was very happy.

9. तीरस्य^{6/1} समीपे^{7/1} चित्राणि^{2/+} कमलानि^{2/+} दूरे^{7/1} अनेकान्^{2/+} हंसान्^{2/+} अपश्यत्^{imperf III/1} ।
He saw in the vicinity of the shore bright-coloured lotuses, (and) in the distance many swans.
-
10. विहगाः^{1/+} अगायन्^{imperf III/+} ।
Birds sang.
-
11. वृक्षाणां^{6/+} षण्डस्य^{6/1} पश्चात्⁰ वंशस्य^{6/1} शब्दः^{1/1} उदगच्छत्^{imperf III/1} ।
Behind a clump of trees the sound of a flute arose.
-
12. ततः⁰ महाराजः^{1/1} सूतं^{2/1} अवदत्^{imperf III/1} ।
Therefore the king spoke to the charioteer.
-
13. अहो⁰ रमणीयं^{1/1} अहो⁰ सुन्दरं^{1/1} सर्वं^{1/1} अत्र⁰ भवति^{pres III/1} ।
“How charming, how beautiful everything here is.
-
14. अत्रैव⁰ स्वर्गस्य^{6/1} खण्डं^{2/1} दृष्ट्वा^{ger} नरः^{1/1} कस्मात्^{5/1} कारणात्^{5/1} स्वर्गं^{2/1} गन्तुं^{inf} इच्छति^{pres III/1}
इति⁰ ।
Having seen here itself a piece of heaven due to what reason does man wish to go to heaven?”

English to Sanskrit

1. दीर्घं कालं ध्यात्वा तापसः भिक्षार्थं ग्रामं अगच्छत् ।
-
2. मार्गस्य पार्श्वे शनैः शनैः एव चलित्वा न्यग्रोधपादपं दृष्ट्वा सूर्यस्य तापेन आक्रान्तः तत्र न्यषीदत् ।
-
3. तदनन्तरं वृक्षस्य समीपे सुन्दराणि चित्राणि पुष्पाणि दृष्ट्वा दूरे च वंशस्य शब्दं श्रुत्वा तापसः अतीव संतुष्टः अभवत् ।
-
4. मार्गं कृषीवलं दृष्ट्वा तस्य समीपं च शीघ्रं गत्वा अहो रमणीयं सर्वं अत्र भवति ।
-
5. स्वर्गः एव अत्रैव भवति इति अवदत् ।
-
6. तापसस्य वचनं श्रुत्वा कृषीवलः विस्मयेन संपूर्णः शकटं च स्थापयित्वा अवतीर्य च तापसं प्रत्यवदत् स्वर्गः अत्रैव न भवति ।
-
7. नरस्य हृदये भवति इति ।

8. एवं उक्त्वा पुनः च शकटं आरुह्य शनैः शनैः ग्रामं अचलत् ।

9. कृषीवलस्य वचनं श्रुत्वा ग्रामं न गत्वा वनं प्रतिगम्य तत्र तापसः दीर्घं कालं अध्यायत् ।
